

PRESENTACIÓ

Salut i malaltia són conceptes no gens fàcils de definir. Salut no és exclusivament carència de malaltia i un individu es pot considerar en bona salut si no té impediments per a la supervivència i exerceix normalment totes les seves funcions. D'acord amb la definició donada per l'OMS, salut és un estat de benestar físic, psíquic i social. Jordi Gol ens presentava, al Desè Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana, celebrat a Perpinyà el 1976, el concepte de salut com la forma de viure joiosa, autònoma i solidària. Aquestes darreres definicions són útils perquè reconeixen la importància del benestar psíquic i social en el manteniment de la salut. En aquest sentit la salut s'ha de mirar com una expressió d'adaptabilitat a les condicions ambientals i socials, i la malaltia un desencert. La malaltia implica l'alteració en l'estat del cos o d'algun òrgan que interromp o pertorba les funcions vitals. Els individus que estan lliures de malaltia són considerats sovint normals. És important reconèixer que normalitat no sempre implica salut, sinó que és merament una indicació de la freqüència d'una condició donada en una població definida. Algunes malalties succeeixen amb tanta freqüència que poden arribar a ser considerades normals (ex. càries dental).

La patologia és la part de la biologia i de la medicina que estudia les causes de les malalties i la fisiologia dels organismes que les pateixen. Sovint és difícil de precisar la transi-

ció de salut a malaltia, ja que els canvis amb capacitat de causar malaltia, el que se sol anomenar predisposició, estan presents en moltes persones aparentment en bona salut.

El progrés que s'ha produït en el darrer segle en les ciències biomèdiques ha estat extraordinari. El control de les aigües i aliments, l'aparició de vacunes, sulfamides i antibiòtics, hormones i vitamines, medicaments estimulants, tranquilitzants i analgèsics, l'èxit de la radioteràpia i la quimioteràpia, l'aparició d'immunosupressors... han permès gaudir a la població actual d'un estat de salut que no s'havia conegut en el passat. Si examinem les causes d'aquestes millores, veurem que molts dels avenços tradueixen l'esforç de molts anys d'investigació en l'estudi de les malalties. L'impuls més important sorgeix quan es comencen a conèixer les causes de les malalties. El descobriment dels agents infecciosos a finals del segle passat revolucionà la medicina. Fins fa poques dècades, les malalties infeccioses constituïen la principal causa de mortalitat. La pesta, el còlera, la tuberculosi, el tifus o les pneumònies significaven situacions de mal pronòstic. El descobriment de les vitamines i les malalties carencials ocupa igualment un lloc important entre els factors de progrés, com també l'aïllament de les hormones i l'evolució de l'endocrinologia. Aquest conjunt de malalties tenen en comú tenir una simptomatologia complexa, tot i reconèixer una causa senzilla, associada

a un agent determinat, microorganisme, vitamina o hormona. En la mesura que era suficient combatre o eliminar l'agent causal o addicionar la substància deficient, el tractament de la malaltia ha seguit generalment la identificació de la causa.

Aquesta constatació ha portat a elaborar una filosofia de la recerca biomèdica i a plantejar, per analogia, que els problemes es resoldríen una vegada s'hagués aclarit l'etiologia de la malaltia. No sempre el factor causal és senzill. Per exemple, l'arteriosclerosi, la malaltia d'Alzheimer, el càncer, l'envelliment... són processos on les causes poden ser múltiples, amb factors d'origen extern i d'altres del propi individu. Els avenços en la comprensió dels mecanismes moleculars d'aquestes malalties ens esperonen a poder millorar les perspectives diagnòstiques i terapèutiques, i poder oferir mesures preventives.

La biologia molecular, desenvolupada durant les últimes dècades, ha representat la gran revolució de la biologia. Les ciències biològiques han estat profundament afectades per una nova dimensió: la perspectiva

molecular. En el camp de les ciències de la salut, aquests coneixements han significat l'inici d'una nova revolució: la perspectiva molecular en patologia. Actualment, el desenvolupament de la patologia molecular està donant lloc a la molecularització de la medicina, projectant els coneixements a la patogènia de les malalties i incidint en els mètodes diagnòstics, de pronòstic i terapèutics.

La raó d'aquest volum és difondre el treball que s'està duent a terme en l'estudi molecular dels mecanismes de diferents malalties. No pretén revisar tots els coneixements actuals, sinó donar a conèixer alguns dels grups que a casa nostra hi estan treballant. En definitiva, desitgem que la monografia que ara presentem sigui útil a tots aquells que volen aprofundir en els diferents aspectes que s'hi tracten.

Voldria agrair als autors la tasca portada a terme en la preparació dels diferents articles, tot desitjant que l'esforç en preparar aquest llibre serveixi per donar a conèixer el treball que es du a terme en els diferents laboratoris del nostre país.

Ramon Bartrons i Bach
Juliol de 1998